

Преходът към резултатите от учене: реторика или реалност?

Национална онлайн среща – България

Мария Дженгозова,

3s, Unternehmensberatung

13 Май 2025

Програма

Време	Тематична област
Част 1	Представяне на резултатите за България
10:00–10:10	Цели, обхват и методологичен подход на изследването
10:10–10:30	Представяне на основните резултати за България
10:30–10:50	Дискусия: валидиране на резултатите
Част 2	Фактори, които улесняват или възпрепятстват използването на РУ
10:50–11:20	Дискусия: идентифициране на фактори на макро, мезо и микро ниво
11:20–11:25	Кратка пауза
Част 3	Насоки и препоръки за заинтересованите страни
11:25–11:55	Дискусия: практически насоки за прилагане на РУ
11:55–12:00	Финални заключения и закриване

Основни въпроси и фокус на изследване

Основни въпроси

- Как обучението, базирано на РУ, влияе върху училищното ПО?
 - преподаване
 - учене
 - оценяване
- Кои фактори подпомагат и кои пречат за постигането на РУ?

Обхват: 10 държави

- България, Финландия, Франция, Ирландия, Литва,
- Малта, Полша, Португалия, Словения и Холандия

Фокус

- училищно професионално образование
- дневна и дуална форма

Направления на изследване

1. Педагогика и учители в ПОО

Как учителите възприемат подхода, базиран на РУ?

- Включване на РУ в обучението на учители в ПОО
- Подкрепа от политики и институции

2. Училищно преподаване

Как се прилагат учебните програми, базирани на РУ?

- Влияние на РУ върху практиките в класната стая
- Роля на политиките и учебните заведения

3. Обучение в компании (дуална форма)

Как РУ оформят обучението на работното място?

- Взаимодействие между учители, наставници и ученици
- Адаптиране на РУ към реална работна среда

4. Оценяване

Как се измерва напредъкът спрямо усвояването на РУ?

- Текущо и крайно оценяване
- Оценка на комплексни резултати

5. Анализ и препоръки

- Фактори за успех / пречки
- Насоки и предложения за заинтересовани страни

Методология: комбиниране на първични и вторични данни

Метод: първични данни	Цел	Период
1. Интервюта на системно ниво: МОН, НАПОО, АИТБ,...	Анализ на политики	май-юни 2023
2. Анкетно проучване сред учители, наставници, директори	Осведоменост, възприета полезност, практики	
3. Посещения на училища и компании: интервюта, наблюдения, фокус групи ➤ ПГТЕ "Хенри Форд" ➤ НФСГ: Националната финансово-стопанска гимназия ➤ ПГТ „Макгахан"	Приложение в училище, на работното място, при оценяване	октомври 2023 – май 2024
4. Национални онлайн срещи	Обсъждане на резултати; съвместна работа по препоръки и насоки	април – юни 2025

Резултати за България

Начална подготовка и продължаващо професионално развитие (ППР) на учители в ПОО

Общообхватно, но неспециализирано обучение

- включва РУ, но е насочено главно към ключови компетентности
- няма ясна диференциация между подготовката на учители по общообразователни и по професионални предмети
- ППР курсовете не са адаптирани към техническите и професионални нужди на преподаватели в ПОО
- ниско търсене на курсове от страна на учителите поради:
 - време, разходи, обучения, предложени от партниращи компании...

Липса на системна държавна подкрепа

- липсва национална система за идентифициране и адресиране на квалификационните нужди на учителите по ПОО
- внедряването на РУ в обучението на учители се осъществява чрез разпокъсани инициативи, основно финансирани от международни проекти
 - „Подкрепа за дуалната система“ (2020-2023), „Домино“ (2015-2019)

Приложение на РУ в училище

- РУ са централно разписани в учебните планове на МОН, които училищата следват
- Учителите прилагат РУ интуитивно и ги адаптират на разбираем за учениците език
- Акцентираща се върху по-добро разбиране на теорията и приближаване до практиката
- Формулировката на РУ е важна, но последователността между теория и практика е решаваща
- РУ служат като мотивационен инструмент, особено когато са представени на достъпен език.

Училищно ръководство (базирано на интервю):
„Планирането на уроците е цялостен процес, който не може да бъде разгледан като отделни стъпки, насочени единствено към постигане на очакваните РУ.“

Предизвикателства

- Липсва единна методика за прилагането на РУ в ПОО
- Качеството на прилагане не се следи системно – институционалният контрол е административен, а не педагогически
- Ограничена свобода на учителите, изразена в избор на метод и материали за преподаване
- Липса на модерни учебници, помагала, съобразени с актуални изисквания относно дадена професия / квалификация

Добри практики

- Иновативни училища
 - Методи на преподаване - проектно-базирано обучение
- Центрове за високи постижения
- Сътрудничество с фирми партньори - осигуряване на възможност за професионално развитие на ПОО учители

РУ в реална работна среда

- Компаниите не участват пряко в изготвянето на учебните планове
 - частична интеграцията на резултатите в реалната работа
- Липсата на стандартизирани насоки и целенасочено обучение затруднява прилагането на РУ
 - методическа подкрепа идва главно от училищата и инициативи като GoDual
- Работната среда подкрепя усвояването на практически умения, но не винаги
 - гарантира цялостно разбиране т.е.
 - няма възможност за задълбочено обясняване на теорията
- Липсва официален мониторинг на РУ в реална работна среда, което затруднява проследяване на ефективността
 - взаимодействието между учители и наставници е ключово за вътрешно осигуряване на качество

Добавена стойност на РУ за компаниите (базирано на интервю):

„Учениците трябва да развият по-голяма самостоятелност, да разбират ясно целта и логиката на работния процес, да разпознават ключовите етапи, изискващи повишено внимание, както и да са наясно с най-често допусканите грешки.“

Приложение на РУ в оценяването

Текущо / формативно оценяване - не е нормативно регулирано

- няма установени критерии и методи за оценяване, свързани с РУ
- индивидуални подходи (учители), адаптивно към нуждите на учениците

Крайно / сумативно оценяване - добре регламентирано, но формално

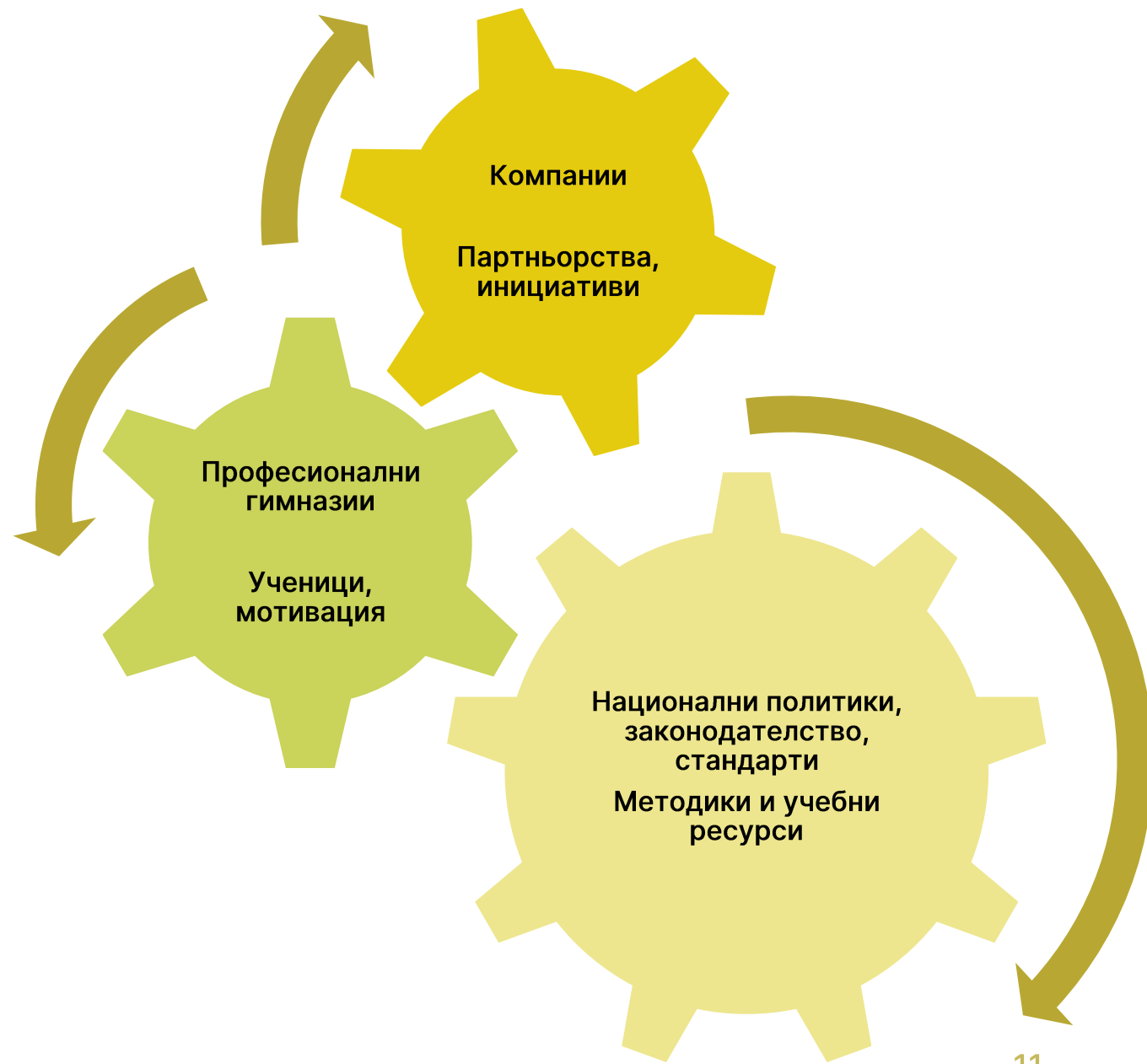
- по предмет → РУ се използват като ориентир, но не са системно интегрирани в практиките по оценяване.
- НИП → структурирани, но реалната връзка с РУ не винаги е проследима.

Обучение в реална работна среда

- Индивидуалните дневници – полезен, но неунифициран инструмент:
 - използват се различно и не са задължителни → неравномерни практики.

***Липсва координиран подход за осигуряване на съответствие между:
очаквани РУ → процеси на оценяване → действително постигнати резултати***

Фактори, влияещи върху използването на РУ (дискусия)

Концепции, нагласи и практики: какво стои зад РУ?

- До каква степен езикът, използван за формулирането на РУ, е ясен и разбираем за учители, наставници, ученици?
 - ДОС, учебни планове, НИП
- Какво би могло да подпомогне изграждането на споделено разбиране?
- Позволяват ли РУ (така както са формулирани) адаптация към местен контекст и нуждите на ученика?

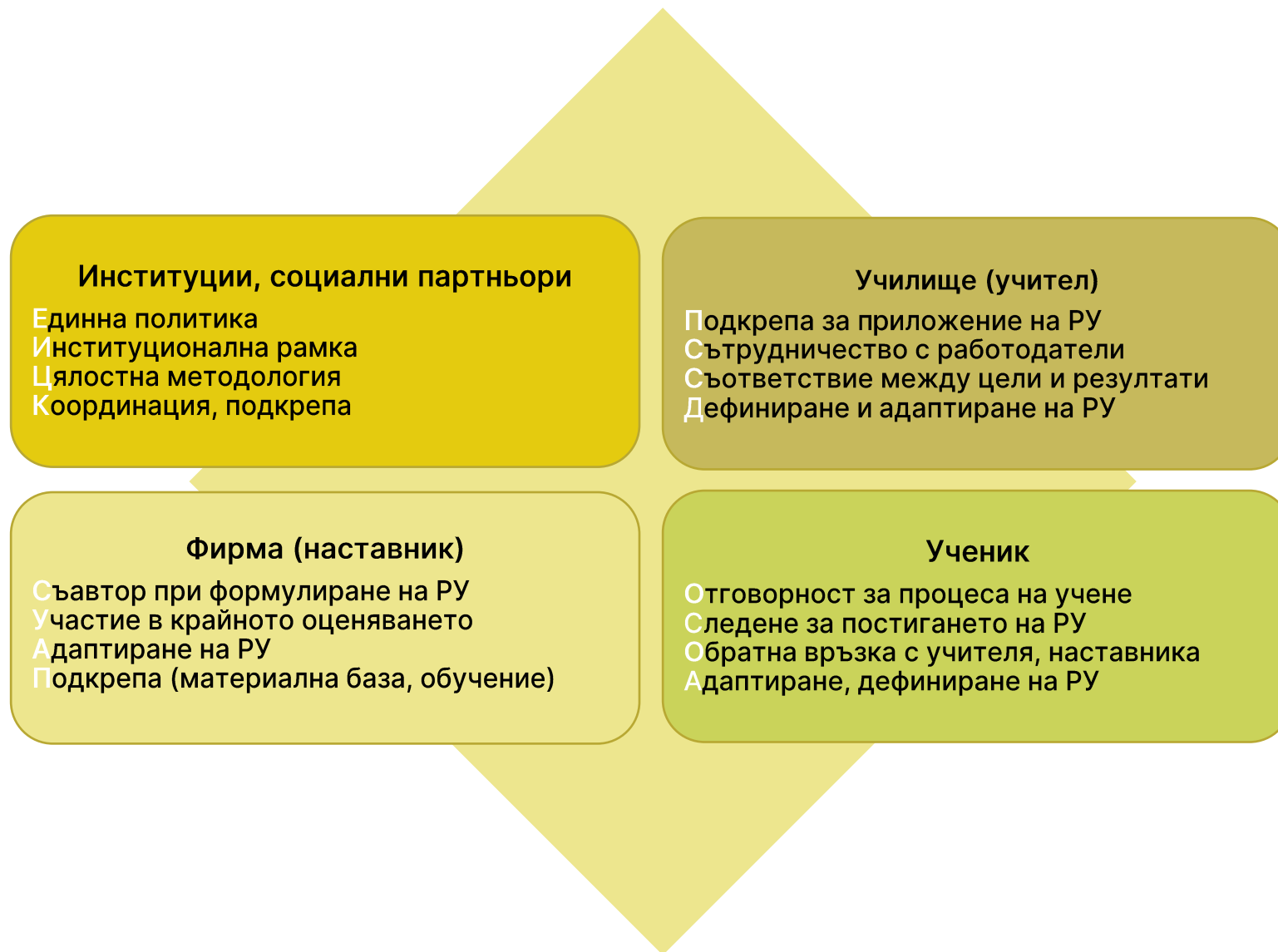
Структурни фактори

- Какви ресурси, институционални рамки и механизми за подкрепа улесняват или възпрепятстват прилагането на подход, основан на РУ?
- Как тези фактори влияят на:
 - професионалните училища
 - учителите
 - компаниите
 - наставниците
 - учениците

Политически фактори

- Как политиките, нормативната уредба и ангажираността на заинтересованите страни влияят върху приемането и устойчивостта на РУ в ПОО?
- Основни бариери?

Общи практически насоки: дискусия

Благодаря за вниманието !

Мария Дженгозова

Mariya.dzhengozova@3s.co.at